

Ana Šverko

ISTRAŽIVAČKI ZNANSTVENI PROJEKT

„Where East meets West“: Putopisni narativi i stvaranje slike o umjetničkoj baštini Dalmacije u modernoj Europi (c. 1675. – c. 1941.)

„Where East meets West“: Travel narratives
and the fashioning of a Dalmatian artistic heritage
in modern Europe (c. 1675 – c. 1941)

AKRONIM: TraveloguesDalmatia

TRAJANJE: 18. prosinca 2023. – 17. prosinca 2027.

VODITELJICA: dr. sc. Ana Šverko

SURADNICI: dr. sc. Joško Belamarić, dr. sc. Mateo Bratanić,
dr. sc. Irena Kraševac, dr. sc. Sandra Križić Roban,
dr. sc. Katrina O’Loughlin, dr. sc. Cvijeta Pavlović,
dr. sc. Marko Špikić, dr. sc. Elke Katharina Wittich,
dr. sc. Sanja Žaja Vrbica

SLUŽBENA MREŽNA STRANICA: <http://grandtourdalmatia.org>

Sredinom prosinca 2023. u Institutu za povijest umjetnosti započela je provedba četverogodišnjega istraživačkog projekta „*Where East meets West*”: *Putopisni narativi i stvaranje slike o umjetničkoj baštini Dalmacije u modernoj Europi (c. 1675. – c. 1941.)* (Travelogues Dalmatia, 2023. – 2027.) koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Taj se projekt nadovezuje na rezultate HRZZ-ova uspostavnog projekta *Dalmacija kao odredište europskog Grand Toura u 18. i 19. stoljeću* (Grand Tour Dalmatia, 2014. – 2017.), prvog u Hrvatskoj koji je ravnopravno analizirao tekstualne i vizualne putopisne narative. Fokus je ovog projekta promjena uloge putopisa – s deskripcije prostora na interpretaciju umjetničke baštine Dalmacije – u razdoblju kada se putopisni žanr popularizirao i internacionalizirao.

Projekt se temelji na hipotezi da razumijevanje formiranja slike o dalmatinskoj umjetničkoj baštini u europskom imaginariju zahtijeva interdisciplinarnu i komparativnu analizu širokog raspona putopisnih narativa koji su pridonijeli tom procesu. Putopisi su uvelike formirali europski identitet Dalmacije na interpretaciji umjetničke baštine zahvaljujući geografsko-političkoj poziciji na granici Istoka i Zapada, na kojoj su doticaji kršćanskih i islamskih duhovnih pojasa ostajali zabilježeni u umjetničkom stvaralaštvu. Ovo je istraživanje osobito važno u kontekstu suvremene historiografije, koja kritički revidira percepcije o povijesti umjetnosti srednjoistočne Europe. Stoga u znanstvenom utvrđivanju doprinosa

putopisnih narativa pozicioniranju dalmatinske umjetničke baštine u europskoj perspektivi, kao pretpostavci za kritičku reviziju te pozicije, nalazimo teorijsku i historiografsku relevantnost projekta za europsku povijest umjetnosti i druge humanističke discipline, ali i za izgradnju suvremenoga hrvatskog kulturnog identiteta.

Sljedeća je hipoteza da je putopis autonomna multidisciplinarna i multimedijaska praksa, što u domaćem znanstvenom diskursu još nije u potpunosti usklađeno s međunarodnim dosezima. Stoga se predlaže proširenje kategorije putopisa u skladu sa suvremenom metodologijom na putničko iskustvo izloženo u različitim medijima, uključujući prvi sustavni istraživački fokus na ženske putopisne narative.

Treba istaknuti da je tijekom projekta *Grand Tour Dalmatia* započela organizacija godišnjega znanstvenog programa *Otkrivanje Dalmacije (Discovering Dalmatia)*, koji od tada kontinuirano javnosti otkriva putnike koji su kroz povijest sugestivno istraživali i opisivali spomenike, geografiju, mentalitet, običaje, nošnje i perspektive Dalmacije, čija je kulturna baština, kao produkt izrazito bogatih razmjena utjecaja, privlačila učene putnike iz različitih kulturnih krugova. Sudjelovanjem u aktivnostima ovog programa kroz godine se spontano okupio istraživački tim ovog projekta.

Prva godina provedbe projekta započela je istraživanjima u arhivima, muzejima, knjižnicama i drugim zbirkama u Beču, Londonu i Parizu, kako bi članovi tima prikupili, selektirali i analizirali tiskane i rukopisne putopisne narative

te originalne putopisne crteže i fotografije o dalmatinskim spomenicima stranih autora. S obzirom na nova istraživanja, revitalizirana je kronogeografska baza podataka o putopisima o Dalmaciji, nastala u sklopu projekta *Grand Tour Dalmatia*, ali i cijela mrežna domena tog projekta, čime se promovira digitalna ekologija i osigurava funkcionalnost baze za potrebe novog projekta.

Uz sudjelovanja na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima i kolokvijima te dvama javnim predstavljajima projekta, vrhunac diseminacije rezultata istraživanja u prvoj godini bila je organizacija međunarodnoga znanstvenog skupa pod istim naslovom kao i sam projekt, koji je održan od 12. do 14. prosinca 2024. u Splitu, u okviru desetog izdanja *Otkrivanja Dalmacije*. Na skupu se okupilo 22 izlagača iz devet zemalja, a sa svojim je izlaganjima sudjelovalo sedam članova projektnog tima. Osim toga, članovi tima objavili su četiri znanstvena rada te posvetili godinu i produkciji znanstvenog zbornika *Travel Stories and the Eastern Adriatic. With a Section About the Travels of Thomas Graham Jackson* u izdanju Instituta za povijest umjetnosti. Uz studentske i znanstvene radionice te druge istraživačke i diseminacijske aktivnosti, do kraja provedbe projekta planirane su još dvije veće publikacije koje bi sumirale rezultate ovog četverogodišnjeg istraživanja. ✕